OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
Erityisasiantuntija Saara Ikkelä

Lausunto 28.4.2022

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

ASIA: HE 62/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamista koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut opetus- ja kulttuuriministeriölle tilaisuuden lausua asiakohdassa mainitusta hallituksen esityksestä. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työttömyysturvalakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, työsopimuslakia, merityösopimuslakia, työaikalakia, merityöaikalakia, työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettua lakia, kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijoista annettua lakia, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia sekä tulotietojärjestelmästä annettua lakia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023. Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen julkisen talouden vahvistamisesta työllisyysastetta nostamalla, mikä edellyttää ikääntyvien lisääntyvää osallistumista työmarkkinoille. Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä noin 8 300 työllisellä vuoden 2029 loppuun mennessä ja lisäksi työllisyyttä parantava väliaikainen varantovaikutus olisi noin 1 000 työllistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamisessa on kiinnitetty huomioita henkilöiden osaamisen kehittämiseen. Osaamistason nostaminen ja jatkuva oppiminen ovat oleellisia keinoja myös tämän kohderyhmän työllistymisen edellytysten parantamisessa. Kohdennetut toimet 55 vuotta täyttäneille ovat perusteltuja, sillä alhaisemman työllisyysasteen lisäksi he osallistuvat tutkimusten mukaan osaamisen kehittämiseen selvästi vähemmän kuin nuoremmat ikäryhmät.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä, että muutosturvakoulutus olisi esityksen mukaisesti ammatillisia valmiuksia lisäävää tai yritystoimintaa tukevaa koulutusta, joka edistäisi irtisanotun henkilön uudelleen työllistymistä ja vastaisi henkilön esittämiä ammatillisen osaamisensa kehittämisen ja tulevan työllistymisensä kannalta oleellisia näkemyksiä ja toiveita. Muutosturvakoulutus ei esityksen mukaan voisi olla tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa koulutusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ammatillisen koulutuksen osalta esitys on perusteltu. Ammatillista koulutusta koskeva lainsäädäntö mahdollistaa tutkintoon tai sen osaan johtavan koulutuksen myymisen tilaajalle vain silloin, kun sitä järjestetään muille kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuo kuitenkin esiin, että korkeakouluja koskeva lainsäädäntö mahdollistaa tutkinnon osista koostuvan koulutuksen myynnin. Korkeakoulujen tarjoamilla tutkinnon osasta tai osista koostuvilla lyhyillä koulutuksilla voitaisiin hyvin vastata esitetyn kohderyhmän osaamistarpeisiin. Korkeakouluilla voisi olla parempi mahdollisuus tarjota tutkinnon osista koostuvia koulutuksia, sillä henkilökohtaisesti räätälöidyn tutkinnon osista koostumattoman täydennyskoulutuksen kustannukset voivat nousta melko suuriksi verrattuna käytettävissä olevaan rahoitukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä edellä esitetystä johtuen, että henkilö ohjataan tarvittaessa ja viipymättä työvoimakoulutukseen tai omaehtoisiin opintoihin, jos tutkinnon tai sen osan suorittaminen on työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaista. Palvelutarpeen arvioimiseksi on hyvä, että irtisanotulla on mahdollisuus saada myös muita julkisia työvoimapalveluja palvelutarpeen mukaisesti työllistymissuunnitelmassa sovittavalla tavalla.